

ILLUSTRACE

NOVÁ KNIHA O FEIGLEROVCOCH

Vo štvrtok 31. marca 2016 bola v elegantnom historickom prostredí Múzea mesta Bratislavy, v Červenom salóne Apponyiho paláca, slávnostne predstavená verejnosti nová kniha Jany Pohaníčovej a Petra Budaya: **Storočie Feiglerovcov. Príbeh bratislavských architektov, staviteľov a stavebných podnikateľov.** Fenomén bratislavskej rodiny Feiglerovcov sa vinie štyrmi generáciami a ich pôsobenie poskytuje tie najzaujímavejšie a najkomplexnejšie príklady architektúry 19. storočia na území Slovenska. Dynastia staviteľov a architektov Feiglerovcov, František, Ignác st., Ignác ml.

a Alexander formovala tvár vtedajšej Bratislavy, boli tvorcami nielen sakrálnych stavieb, palácov, fabrík, ale aj obytných domov. K ich najznámejším stavbám patria Kostol a nemocnica sv. Ladislava, Palugyayov palác, stanica Prvej konskej železnice, továreň Dynamit Nobel, dom na Konventnej ulici a mnoho ďalších. Napriek názoru, že Feiglerovci neprekročili hranice Bratislavy, kniha nás presvedčí, že ich stavby sa nachádzajú aj na území západného Slovenska, ba aj v Maďarsku. Čitateľom tak publikácia predstavuje mimoriadny tvorivý potenciál i praktický dosah Feiglerovcov v širokej škále typologických druhov a v rozmanitosti slohov i štýlov – od končiaceho sa baroka až po nastupujúcu modernu. Ako napísal významný slovenský historik prof. PhDr. Roman Holec, CSc., že Feiglerovci: „... výrazne prispeli k neopakovateľnej podobe mesta, ktoré nebolo ani metropolou, ani perifériou, ležalo medzi Budapešťou a Viedňou, navyše na kultúrnej a mentálnej hranici a profitovalo z týchto osobitých daností... Predložená monografia nielenže sumarizuje všetky doterajšie poznatky o Feiglerovcoch ako staviteľoch, architektoch a podnikateľoch, viaceré z nich koriguje, ale súčasne výrazne posúva hranice nášho doterajšieho poznania.“ Tiež napísal významný maďarský historik umenia Mgr. András Hadik: „Po výskumoch predošlých dekád sústreďujúcich sa na veľké mená, sa pozornosť bádateľov postupne koncentruje na miestnych tvorcov, ako „lokálne fenomény“, bez ktorých by bol obraz architektúry 19. storočia nanajvýš fragmentárny a jednostranný... Bratislavskí Feiglerovci predstavujú učebnicový príklad prijímania aktuálnych podnetov a ich tvorivého pretavenia do formy žiadanej a prijateľnej v prostredí našich miest. Ich dlhotrvajúca činnosť rozhodujúcim spôsobom poznamenala vzhľad Bratislavy, ich hlavného, no zďaleka nie jediného pôsobiska. Publikácia sumarizuje doterajšie názory na tvorbu Feiglerovcov, rozširuje poznatky o nej, efektívnym spôsobom približuje hlavné oblasti ich životného diela a v neposlednom rade ponúka dôležité podnety k bádaniu architektúry 19. storočia.“

autori knihy prof. Jana Pohaníčová a Peter Buday

Kniha **Storočie Feiglerovcov. Príbeh bratislavských architektov, staviteľov a stavebných podnikateľov** je pôsobivou kombináciou vedeckej monografie a náučnej literatúry pre širší okruh čitateľov. Úsilie autorov plasticky priblíži významnú architektonickú rodinu početnej odbornej i laickej verejnosti podporuje obrazový a dokumentačný materiál s množstvom fotografií, plánov, nákresov a skíc či fotoreprodukcii. Kniha je výsledkom dlhodobej výskumnej činnosti tandemu autorov, architektky Jany Pohaníčovej a historika umenia Petra Budaya, ktorá bola realizovaná na pôde FA STU a nadväzuje na nedávny zahraničný výstavný projekt z x dlhé storočie. Publikáciu vydalo vydavateľstvo Trio Publishing, s.r.o. Predstavenie publikácie uviedli PhDr. Peter Hyross, riaditeľ Múzea mesta Bratislavy, dekan FA STU doc. Ing. arch. Lubica Vítková a prof. Ing. arch. Peter Vodrážka, PhD., vedúci Ústavu teórie a dejín architektúry a obnovy pamiatok FA STU. PhDr. Magdaléna Fazekašová, riaditeľka vydavateľstva Triopublishing, s.r.o. hovorila o samotnej tvorbe knihy a o spolupráci s autormi. Autorka prof. Ing. arch. Jana Pohaníčová, PhD. hovorila o samotnej publikácii aj o tom, že sa jej ako architektke opäť potvrdila výborná spolupráca s kolegom, historikom umenia Mgr. Peter Budayom, PhD. Autori poďakovali tímu z vydavateľstva Triopublishing, s.r.o., fotografovi Ivanovi Kastroňovi a grafickému dizajnérovi Braňovi Gajdošovi, archívom a galériám ako aj sponzorom.

–red. podľa http://www.fa.stuba.sk/sk/dianie-na-fakulte/aktuality/storocie-feiglerovcov.html?page_id=5908, foto: Ing. arch. Tomáš Pohaníč–

BELLUŠ OPEN

Fakulta architektúry STU organizovala už 10. ročník stolnotenisevského turnaja pre študentov a zamestnancov všetkých fakúlt STU. Dvojhra, štvorhra, vyhodnotenie a vynikajúci guláš – to bol program akcie na 9.marca 2016. Atmosféra bola ako po iné roky – nadšená! Tu sú výsledky:

KATEGÓRIA MUŽI:
1. miesto: Michal Bandík
2. miesto: Miloš Frčo
3. miesto: Pavol Salanci

KATEGÓRIA ŽENY:
1. miesto: Štefánia Sekanová
2. miesto: Monika Selecká
3. miesto: Alexandra Karapinová

KATEGÓRIA PEDAGÓGOVIA:
1. miesto: František Hajko
2. miesto: Radovan Pekník
3. miesto: Jozef Židek

KATEGÓRIA ŠTVORHRA MIX:
1. miesto: Pavol Salanci, Ivana Naďová
2. miesto: Michal Bandík, Nikola Motyčková
3. miesto: Miloš Frčo, Alexandra Karapinová

EDITORIÁL
FAKULTA
VÝSTAVA
VÝSTAVA
FAKULTA

Nová kniha o Feiglerovcoch 2
Belluš OPEN 3
FOTO EXPO 2015 / „Ďalší krok“ 4–5
O nábytku a bývaní v Nitre 6
Milo a bodro v modelovni 7–8

FOTO EXPO 2015

Fotografia. Kúsok reality zvečnený na ešte menšom kúsku papiera. Od prvej fotografie po dnešné každodenné milióny snímok prešlo už veľa dní, dnes je už beznou súčasťou každodenného života. Aj keď ju mnohí používajú iba ako dokumentačný nástroj, stále sa nájdu takí, ktorí sa na chvíľu zastavia, vykróčia z mriežky každodennosti a zamyslia sa predtým, než stlačia spúšť. A malý kúsok materiálu sa nestane chytačom prachu, ale zachytenou spomienkou, emóciou, či myšlienkou. A práve tieto veci by mal vedieť vyjadriť aj architekt, či dizajnér. Keď sa pred pätnástimi rokmi stretli študenti fakulty na chodbách internátu Nikosa Belojanisa, aby v jeden z tak vzácných voľných zimných večerov zavesili fotografie, ktoré nafotili za uplynulý rok a neformálne sa porozprávali o fotografii a jej vplyve na architektúru a jej tvorbu, pravdepodobne netušili, že sa táto tradícia zachová až do dneška. V ten večer vzniklo FOTO EXPO, výstava fotografií študentov architektúry a dizajnu.

Výstava sa tak s novými a novými dielami usku-točňuje každý rok až dodnes. Za ten čas si výstava dokázala získať meno nielen medzi študentmi, ale postupne aj medzi pedagógmi a širokou odbornou aj neobornou verejnosťou. Udržať pri živote ju však dokázali ľudia, ktorí venovali časť svojho mála voľného času na prípravu týchto večerov fotografií – organizačné tímy. Počas pätnástich rokov museli čeliť problémom s priestormi, keďže kapacitne už internátne chodby a rysovní nevyhovovali, výstava sa presunula najprv do veľkej sály internátu Jura Hronca, neskôr sa objavil priestor starej kotolne priamo na Fakulte architektúry, avšak po dvoch rokoch sa kvôli nevyhovujúcemu stavu priestorov výstava dočasne presunula do Design Factory na Miletičovej ulici. Od roku 2011 však výstava znova okupuje industriálne podzemné priestory starej kotolne. A nie sú jediné, prehliadka fotografií putovala aj mimo svoju alma mater a zavítala aj do Brna, Košíc, či Grazu, odkiaľ postupne začali prichádzať aj registrácie diel a začali sa objavovať aj prví zahraniční výhercovia. A táto tradícia pretrváva dodnes.

Do jubilejného pätnásteho ročníka FOTO EXPO 2015 s podtémou **Všetci žijeme v mriežke** svojich cca. 500 fotografií zaslalo viac ako 100 študentov architektúry, dizajnu a krajiny architektúry FA STU, VŠVU, TU KE, ČVUT, VUT, či SPU. Študenti mali možnosť zapojiť sa fotografiami štvorcového formátu v rámci témy, alebo ľubovoľnými vo voľnej téme. Porota v zložení Rasto Blaško, fotograf z Asociácie profesionálnych fotografov Slovenska, Bohuš Kubinský, sochár a výtvarník, Martin Baláz z ústavu dizajnu FA STU, Soňa Wagnerová, historička umenia a za študentov organizátori FOTO EXPO 2015, vybrala troch víťazov v zadanej téme, Viktóriu Komárňanskú (D/3bc/FA STU), Denisu Kyselícovú (AaU/2ing/FA STU) a Andrása Cséfalvaya (D/4bc/FA STU) a troch vo voľnej téme, Júliusa Roštáša (AaU/2bc/FA STU), Viktóriu Komárňanskú (D/3bc/FA STU) a Natáliu Petrovú (D/3bc/TU KE). Víťazi získali ceny od Spolku architektov Slovenska, knižkupectva Archbooks a reklamné predmety od FA STU. Okrem týchto cien mali možnosť diváci hlasovať a udeliť tak cenu diváka, za ktorú získala Želmíra Hanusová (D/3bc/FA STU) skladačku fotoaparátu Konstruktor od Lomography. Vernisáž sprevádzal kultúrny program, vystúpili skupiny Horehigh, Silverspoon a DJi Beyuz a Petijee. Okrem vernisáže však tento rok organizátori pripravili pre návštevníkov aj sprievodné akcie. Počas dňa ste sa mohli nechať odfotiť na zelenom plátne a vytvoriť tak zo seba „šťaťáznika“ do vizualizácie, vzniknuté obrázky sú voľne dostupné na novom webe <http://grid.fotoexpo.sk>, kde nájdete aj ďalšie zaujímavosti, fotogalérie, podrobnú históriu a ďalšie informácie. Taktiež sa uskutočnil miniworkshop vyvolávania filmu v instantnej káve vo dierkových fotoaparátach vlastnoručne vyrobených z plechoviek RedBullu. Nesúťažne sa mohli záujemcovia zapojiť do budovania instagramovej mriežky umiestnenej takisto na stránke výstavy. Fotografia má svoje osobité čaro, zasahuje do každodenného života každého z nás. FOTO EXPO je o ľuďoch, ktorí jej aj napriek tomu, že fotenie nie je ich zameraním, ani povoláním, venujú svoju pozornosť a snažia sa aj napriek jej statickosti vdýchnuť život do každého z nás. A snáď aj o rok...

–Alexander Kupko, ŠP FA STU, FOTO EXPO–

FOTO EXPO

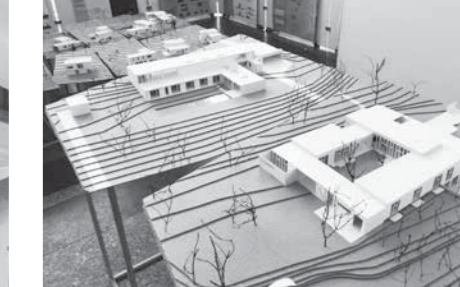

vpravo Sanička Wágenerová diskutujúca s kamarátmi Grebečovcami

„ĎALŠÍ KROKY“

... to bol názov fotografickej výstavy, ktorá nám v dňoch 23. marca až 4. apríla do vstupného vestibulu na FA STU priniesla ukážky výberu študentských prác 2., 3., a 4. ročníka Fakulty architektúry VUT v Brne. Výučba prebiehala formou vertikálneho ateliéru, kde spájajúcou témou bolo navrhnutie obytného celku dopĺňajúceho východný okraj panelového sídliska Brno–Lesná. Študenti bakalárskeho programu pracovali pod vedením pedagógov a doktorandov z Ústavu navrhovania Dagmar Glosovou, Ivou Poslušnou, Martinou Bímovou a Adamom Guzdekom. Štruktúry radových a samostatne stojacich rodinných domov, kompaktná zástavba, nadštandardné vily alebo centrá pre seniorov, to všetko boli zadania pre jednotlivé ročníky. Spoločná lokalita, panelové sídlisko Lesná zo 60-tých rokov 20. storočia na severe Brna je aj v súčasnosti hodnotené ako jedno z najlepších brnenských sídlisk. Kvalitná modernistická urbanistická štruktúra s veľkorysými priestormi medzi domami poskytuje svojim obyvateľom dostatok zelene pre rekreáciu. Študenti druhého ročníka počas Ateliéru malej stavby, mali v priebehu semestra spracovať návrhy rodinných domov v dvoch polohách, samostatne stojací rodinný dom a radový dom. Vybraná parcela slúži teraz ako záhradkárska oblasť. Vzhľadom k celkovému umiestneniu, kde sa pozemok vymedzuje z východnej strany zalesneným svahom a zo západnej strany je kontakt so samotným sídliskom, sa ukázala ako vhodná orientácia smerom k lesu. Výsledkom zadania s jednotnou lokalitou bolo niekoľko pozitívnych hmotovo-priestorových návrhov ako pracovať, i už s daným terénom, alebo samotným funkčným programom. Študenti mali možnosť pochopiť vzťah jednotlivých typov domov k danému okoliu. Ďalším zaujímavým projektom v rámci AT2 bolo zadanie kompaktného bývania na Lesnej. Návrhy boli umiestnené na pozemok v priestorovo

úspornej štruktúre, ktorá tvorila skupinu átriových a rodinných domov uzavretých záhradou. Tento tvar bol zvolený predovšetkým na oživenie vnútorných verejných priestorov a vytvorenie ojedinelých zákutí. Zadanie luxusného bývania pre študentov 4. ročníka bolo podmienené vytvorením príbehu pre konkrétnych obyvateľov domu, čím sa upresnili požiadavky na prevádzkový koncept. Vzniklo niekoľko rozmanitých návrhov, práve v závislosti od zvoleného klienta, či už to bol architekt, herec, alebo rodina s deťmi. Forma ateliérov na Fakulte architektúry Vysokého učenia technického v Brne je veľmi inšpiratívna nielen v počiatočných fázach rozmyšľania nad priestorom, kedy študenti – prváci riešia základné priestorové úlohy – raumplan a plan libre (výstava „...první kroky“, FA STU 2015), ale aj neskôr vo vyšších ročníkoch, ktoré sú realizované formou vertikálneho ateliéru, kde jednotná lokalita s rôznymi formami zadaní prináša mnoho typov riešení. Jednotnosť spracovania zadaní v podobe kompaktných modelov sa tiež javí pozitívne v prvom rade pre študentov, ktorí si takýmto spôsobom môžu porovnať kvalitu svojich návrhov, tak aj pre širšiu verejnosť, ktorá ľahšie pochopí danú lokalitu i projekty.

–Katarína Bergerová, Ústav architektúry obytných budov–

INFORMAČNÉ LISTY FAKULTY ARCHITEKTÚRY STU V BRATISLAVE #7

Fórum dizajnu, nábytok Ivana Čobeja, 2013–15

Expozícia BCLab: príručný stôlik na odkladanie doplnkov, Dominika Krajčiová, lavica na prezúvanie, Frederika Fačkovcová

Expozícia BCLab vo vstupe

O NÁBYTKU A BÝVANÍ V NITRE

Medzinárodný veľtrh **Nábytok a bývanie** na Výstavisku Agrokomplex v Nitre je zdrojom inšpirácie v nábytku, bytových doplnkov, dizajne už 25 rokov. Informatívnym aj inšpiratívnym spôsobom sa tu vystavujú nové produkty, nové materiály, nové trendy a prezentujú nové technologické riešenia a poznatky. Významné aj začínajúce slovenské a české firmy predstavujú svoju produkciu, ktorú konfrontujú s inými zahraničnými vystavujúcimi firmami. Posledný, 26. ročník, v dňoch 8.–13. marca 2016 priniesol tiež najnovšie trendy a sympatické expozície. A bez ohľadu na pavilón M3, s obzretím sa za súčasťou Nitru zdá sa, že akosi celkovo lepšieho domáceho dizajnu v nábytku pribúda.

Na tohoročnom veľtrhu v Nitre bol opäť pavilón M3 ohniskom dizajnu. Tu sa sústreďili firmy, ktoré ponúkajú ľahkovo produkty slovenského dizajnu a slovenských dizajnérov ako Domark, Javorina, Brik, Createc, ale aj také, ktoré predávajú moderný svetový dizajn ako napr. Wemal a i..

Po 19-ty raz tu tiež malo svoje **Fórum dizajnu Slovenské centrum dizajnu**. Zo spolupráce SCD, SMD, VŠVU vznikla expozícia, ktorá si kladla za cieľ hľadať a prezentovať Nové vzťahy, ktoré poskytl porovnanie súčasného nábytku a interiérových prvkov s príbuznými historickými predmetmi zo Slovenského múzea dizajnu. Cieľom bolo predstaviť širokej odbornej i laickej verejnosti nielen nábytok, interiérové prvky a doplnky, ktoré vznikli v posledných dvoch rokoch v ateliéroch dizajnérov alebo firiem či škôl, ale aj predmety, ktoré vznikli v minulom storočí a sú v súčasnosti v zbierkach Slovenského múzea dizajnu, ktoré sídli v Hurbanových kasárňach v Bratislave. Zo zbierok múzea sme vybrali nábytok od známych dizajnérov, ktorí pôsobili na Slovensku – František Jiráček, Viktor Holešák-Holubár, Ladislav Gatiaľ, Vojtech Vilhan, Viliam Chlebo, ale aj drobné dekoratívne interiérové prvky, svetidlá a praktické predmety do domácnosti. „Historickú“ časť z druhej polovice 20. stor. doplnila „súčas-

ná“ časť – nábytok firiem, ktoré, ktoré vznikli v 90. rokoch 20. storočia a výrobe nábytku sa venujú dodnes. Považujeme za dôležité a zaujímavé upozorniť na ich produkciu, ktorá vytvára súčasnú podobu slovenského nábytkárskeho priemyslu (napr. Kodreta Myjava, Domark Žitina, Brik Kremnica, Javorina Spišská Nová Ves), ako aj na dizajnérov, ktorí pre ne navrhujú (Peter Bohuš, Ivan Čobej, Leo Čellár ďalší).

Pohľad do zbierok múzea umožní aj predstavenie časti výstavného projektu Ostblok (priemyselná produkcia Made in Czechoslovakia), ktorý jeho tvorcovia Maroš Schmidt, Klára Prešnajderová a Marián Lukáč venovali múzeu. Už tradične bol ponechaný priestor aj pre študentov stredných odborných a vysokých škôl.

BCD Lab z UIV FA v Nitre

Na výstave v pavilóne M3 vystavoval v pavilóne M3 BCD Lab z Ústavu interiéru a výstavníctva. BCD Lab je výskumné, vzdelávacie a vývojové pracovisko Fakulty architektúry pre dizajn s ohľadom na človeka (z angl. Body Conscious Design Laboratory), ktoré je združením interných pedagógov, výskumníkov a externých odborníkov z oblasti tvorby vnútorného prostredia, ergonómie, neuroergonómie, sociálnych vied, medicíny, projektových manažérov aj študentov doktorandského štúdia Fakulty architektúry STU v Bratislave.

Projekt WOOD – WOOL vznikol v spolupráci s firmou DEKOMA, dodávateľom čalúnkových pohľadov. Témou bolo vytvoriť malý inteligentný nábytok v kombinácii masívneho dreva a prírodnej vlny. V rámci voľiteľného predmetu Mobilár interiéru pod vedením Veroniky Kotradyovej a Dušana Kočlika si študenti sami, no za asistencie stolára vytvorili vo fakultných dielňach prototypy svojich výrobkov. Projekt vznikol pod záštitou a s podporou výskumného projektu APVV 0594-12 Interakcia človeka a dreva. A práve výsledky tohto predmetu boli vystavené v rámci pavilónu M3 v Nitre.

–text a foto Irena Doratjaková–

Kresielko z Vládneho salónika, Letisko Milana Rastislava Štefánika v Bratislave, autor Vojtech Vilhan, 1972 – 1973

MILO A BODRO V MODELOVNI

Ako už každý rok býva, opäť zorganizovala v modelovni 16. februára 2016 naša Odborová organizácia zastúpená, PhDr. Danicou Brečkovou, arch. Jurajom Furdikom a kolegyňami doc. Naďou Hraškovou a pani Alenkou Kráľovičovou posedenie s bývalými pedagógmi a zamestnancami Fakulty architektúry STU, ktorí sa dnes už nachádzajú mimo aktívneho profesionálneho života. Na posedení všetkých srdečne privítala pani dekanka doc. Lubica Vitková, pán arch. Furdík a pán prodekan prof. Robert Špaček. K minuloročnej skupine kolegom – dôchodcom pribudli nové tváre, ale niektoré z minulého roka už chýbali. Pani dekanka

doc. Peter Kardoš a doc. Lubamír Horník, v strede pani Rozália Kramárová a pani Lydia Lichardusová, v pravo arch. Ján Komrská a arch. Oľga Janáková

zľava PhDr. Danica Brečková, doc. Naďa Hrašková, pani Alena Kráľovičová »

dekanka doc. Lubica Vitková, vpravo prodekan prof. Robert Špaček

pani Katarína Krasňanská a pani Vilma Belková »

pani Mária Majzliková, vpravo doc. Peter Kardoš

–red., foto Irena Doratjaková–

« pani Alžbeta Garajová a pani Irena Žuggová

pani Ida Bednáriková »

doc. Peter Csellóg

pani Valéria Timová

prof. Robert Špaček a prof. Lumír Lýsek

Fórum dizajnu, nábytok Viktora Holešáka-Holubára a Františka Jiráka, 50., 60. roky (František Jiráček – pohovka, kresla, konferenčný stôlik, knižnica – sekretár, 60. Roky, Viktor Holešák-Holubár – konferenčný stôl a stolička, 60. roky)

Expozícia BCLab: taburet, Katarína Kováčová, lavica pre rozprávára, Dominika Podolská, bean table, Zuzana Stežková, výklapný vešák, Martina Chlebníčarová

Stoličky, v papredi stolička Michala Staška pre Tatra Nábytok Pravenec, 2013

PhDr. Danica Brečková

Ing. Zora Janáčková

doc. Naďa Hrašková | Ing. Vladimír Maňásek

doc. Ernest Nagy | Ing. Pavol Lichard | arch. Milína Chlebová

pani Janka Hulalová | pán Ján Hagedüs >>

<< doc. Miroslav Kopecký | pani Vendulka Tomečková | prof. Janka Krivošová

trojica doc. Lubomír Horník, doc. Rudolf Šútovský, arch. Vladko Bahna

doc. Jozef Ilavský | doc. Juraj Majtán | doc. Marián Drugda

doc. Viera Lichardová | doc. Elenka Lukáčová >>

doc. Branislava Budkeová >>

INFORMAČNÉ LISTY FA STU BRATISLAVA

ročník 23, 2015/2016, #7 marec

Prvý raz vyšlo ako Informačný bulletin v marci 1992.

VYDÁVA: FA STU, Námestie slobody č. 19, 812 45 Bratislava

ŠÉFREDAKTORKA: Ing. arch. Irena Dorotjaková

KONTAKT: 0918 665 026, 02 / 57276178

E-MAIL: dorotjakova@fa.stuba.sk

DIZAJN/LAYOUT: Lenka Hámošová, MDes.

FOTOGRAFIE: Mgr. art. Matej Kováč,

Ing. arch. Irena Dorotjaková, archív FA STU

ISSN 1337-2475

REGISTRÁCIA MK: EV 2962/09

VÝROČIE VÝUČBY ARCHITEKTÚRY
VÝROČIE ZALOŽENIA FA STU

Za obsah dodaného príspevku zodpovedá autor.